

Caissa

Nieuws

Clubliefde

in de redactie • wie is die schaker • in den vreemde • hoofdzaken • partij van de maand • van de voorzitter • worldwideweb • van de
■ **Groetjes uit La Palma**
■ **Schaars geklede Manuel Bosboom vindt niet de juiste deur**
■ **Nazi- en Coalitieschaakspel dicht bij elkaar**
■ **Wat schaken gemeen heeft met religie**
■ **Schriftelijk toestemming moeten verlenen om te worden gefouilleerd**
artochtline • het ongerijmd • uitgelezen • feuilleton • van de
naakproblemen • toernooien • externe competitie • een foto va
g • h • t • i • e • s • c • h • a • k • e • r • i • n • d • e • n • v • r • e • e • m • d • e •
rtij van de maand • van de voorzitter • worldwideweb • van de
e is die schaker • in den vreemde • hoofdzaken en bijzaken • c
t ongerijmd • uitgelezen • feuilleton • van de interne • schaak
ernooien • externe competitie • een foto van een mooie dag • h
tudi • t • i • e • s • c • h • a • k • e • r • i • n • d • e • n • v • r • e • e • m • d • e •
voorzitter • worldwideweb • van de redactie • wie is die schak
eemd • h • o • o • f • d • z • a • k • e • n • e • n • b • i • j • z • a • k • e • n • c • a • r • t • o • o • c • h • t • i • n • e •
feuilleton • van de interne • schaakproblemen • toernooien • ex
mpetitie • een foto van een mooie dag • het team intiem • stuc
rder • caissanen • terzijde • jeugd • partij van de maand • van

Colofon

CN 437 Inhoudsopgave

**CaissaNieuws is het club-orgaan
van schaakvereniging Caissa,
opgericht 1 mei 1951**

Redactie
Wim Suyderhoud

Vormgeving

Angelo Spiler

Illustraties Jaap van Velzen

Kopij
caissanieuws@gmail.com

Clublokaal
Multifunctioneel centrum
Coenen-Lydia, Roelof
Hartplein 2, Amsterdam

Contact
caissa.amsterdam@gmail.com

Website
www.caissa-amsterdam.nl

Van de makers	3	JAAP	11
Van de voorzitter	6	<i>Jaap van Velzen</i>	
		Uitgelezen	
CAISSANEN		<i>Dichter bij het mysterie</i>	16
		Wim Suyderhoud	
In memoriam	4		
Leneke Visser 1950 – 2014		TOERNOOIEN	
<i>Roel Polak</i>		Schaken in den vreemde:	
Wie is die schaker?		het zesde Capo d'Orso	
Ti de Jong: ‘Ik heb een		open	7
heel raar leven’	12	<i>Tony Lith</i>	
<i>Wim Suyderhoud</i>		SPA Chess 2014	18
In den vreemde		<i>Angelo Spiler</i>	
Groetjes uit La Palma	15	Een wonderbaarlijke	
<i>Frans Roes</i>		chess story	21
Partij van het kwartaal	24	<i>Roel Polak</i>	
<i>Ivo Timmermans</i>			

TERZIJD	STUDIE
Een foto van een mooie dag Schönberg versus de Nazi's 10 Wim Suyderhoud	Studies Aldo van de Woestijne Combinaties Angelo Spiler 17

Iemand spotte de inmiddels 103-jarige Johan van Hulst in het Amstelpark, lezend in *CaissaNieuws*. Onlangs refereerde Hans Ree in zijn NRC-column aan de toespraak die dezelfde Van Hulst hield bij de Algemene Ledenvergadering van 2 september jongstleden. De professor, zoals veel clubleden hem liefkozend noemen, luchtte daar zijn hart bij de uitreiking van de naar hem vernoemde bokaal aan Eelke Wiersma. Zijn boodschap was dat het zo jammer is dat spelers tegenwoordig heel gemakkelijk van club wisselen. Echte clubliefde lijkt niet meer te bestaan. Hijzelf, zo meldde hij niet zonder trots, is al bijna 76 jaar lid van dezelfde club: *Caissa*.

Ree moest bij het door Van Hulst aangesneden onderwerp denken aan het grote aantal buitenlandse verenigingen waar Anish Giri momenteel voor speelt. Onze gedachten blijven dicht bij huis. Zij gaan uit naar prominent lid Paul Schipper en ex-voorzitter Hugo van Hengel, die hun maatjes Niek Seelmeijer en Elwin Osterwald onlangs zijn gevolgd naar *De Laurierboom*. Is dat een teken aan de wand? We mogen hopen dat het Caissabestuur en de leden van de hogere teams er even bij stilstaan. Tijdens de ALV werd over dit onderwerp met geen woord gerept. Paul en Hugo zeggen intern te zullen blijven schaken bij *Caissa*, maar hoe lang nog? De redactie heeft met eigen ogen mogen aanschouwen dat Niek bezig is een interne competitie op te zetten bij zijn nieuwe club.

Als clubliefde gelijk staat aan betrokkenheid bij andere leden van de club, dan is het de vraag hoe *Caissa* er momenteel voor staat. Ree trekt het boetekleed aan door zich te verontschuldigen voor zijn afwezigheid bij de ledenvergadering, maar hoe sympathiek dat ook klinkt, hij is natuurlijk nooit een prominent *Caissa*an geweest. Die gedachte doortrekkend, kan worden opgemerkt dat de interne competitie weliswaar een grote opkomst kent, maar dat Eelke Wiersma en een aantal andere sterke spelers slechts nevenlid is. Onder hen hebben ook Paul en Hugo zich nu dus geschaard. Zonder twijfel gaan zij op dinsdag nog wel eens mee naar Wildschut voor een biertje, maar zullen zij zich nu nog geroepen voelen een partij voor onze site in te leveren, of een stuk voor *CaissaNieuws*?

Betrokkenheid. Van Hulst legde de vinger op een gevoelige plek. Hij mag dan zoals hij zelf

Johan van Hulst spreekt Eelke Wiersma toe

zegt geen 100 meer zijn, hij heeft nog steeds een scherp oog voor de ontwikkelingen bij zijn geliefde club. Hij staat daar gelukkig niet alleen in. Roel Polak, ook van grootvaderlijke leeftijd, voelde zich betrokken bij Leneke Visser. Hij schreef een In memoriam voor wijlen onze clubgenote, die kortgeleden overleed aan de gevolgen van kanker. En clubkampioen Arno Bezemer wees de redactie op de tentoonstelling van een aantal levensgrote bronzen sculpturen van kunstnares Lotta Blokker in *Museum de Fundatie* in Zwolle (tot 4 januari) waarvoor clubgenoot Gerald Huter poseerde. Gerald siert de omslag van deze editie van *CN*.

U wordt in deze editie van *CN* voorts betrokken bij de ervaringen van een drietal clubleden uit verschillende echelons van de vereniging, opgedaan bij zomertoernooien in binnen- en buitenland en er is weer een Partij van het kwartaal, dit keer gekozen door Ivo Timmermans, die het beheer van de rubriek heeft overgenomen van Michaël Wunnink. Michaël wordt bij deze bedankt voor zijn zeer gewaardeerde correspondentie. Wij, de makers van dit blad, tenslotte, gingen met Jos van Ommeren en Frans Roes op visite bij medelid (nog steeds) Lesly Gebhard op diens eiland in de Atlantische Oceaan. Ook hiervan wordt verslag gedaan in dit nummer. Wij hopen dat u het met bijzonder veel plezier tot u zult nemen en dat het uw *Caissa*-hart zal verwarmen. ■

In memoriam

Leneke Visser 1950 – 2014

Roel Polak

Ze overleed zoals ze geleefd had: *‘geen geouwehoer, geen gezeik.’* Zo kenden we haar ook als aanvoerster/captain van het XIIIe regiment der Caissanen: *‘geen geouwehoer, geen gezeik.’*

Leneke was van zwaar gereformeerde origine met een vaderdominee en een broer-dominee. Verder bestond het gezin uit een oudere broer, twee oudere zusjes en twee jongere zusjes. Geboren in Tilburg, belandde zij na haar eindexamen gymnasium bèta in Amsterdam, waar ze achtereenvolgens Culturele Antropologie, Nederlandse Taal- en Letterkunde (beide Vrije Universiteit Amsterdam) en Algemene Literatuurwetenschappen (cum laude, Universiteit van Amsterdam) studeerde. Alsof

dat niet genoeg was, deed zij aan de Universiteit Utrecht nog Keltische Taal- en Letterkunde als specialisatie.

Na assistentschappen bij enkele hoogleraren werd ze directeur van het Utrechts Universiteitsfonds en het alumnibureau. De universiteit was belangrijk voor haar zoals Mw. Leneke Visser omgekeerd belangrijk is geweest voor de universiteit. Ze wist de cultuur van de jaarlijks terugkerende universiteitsdagen te veranderen van een slaperige ontmoeting van heren van boven de zeventig tot een moderne bijeenkomst met de blik op de voortuitgang van de wetenschap.

Tijdens haar directeurschap smeedde ze een hecht verband van de oude heren van de conservatieve vijftiger jaren en de ik-generatie van de laatste decennia. Op de bijeen-

komsten waar Utrechtse wetenschappers, studenten en alumni elkaar ontmoetten, was ze een niet te missen aanspreekpunt. Lenekes handtekening stond in neonletters boven het alumnibeleid: *‘geen geouwehoer, geen gezeik.’* Al die verschillende generaties en disciplines hield ze bij elkaar als een dominee zijn parochianen. Daarnaast ging zij met bevologenheid en humor de strijd aan met de stoffige universitaire bureaucratie. Vanaf 2008, toen zij te horen kreeg hoe ziek ze was, heeft ze tot 2012 haar taken bij de universiteit nog kunnen uitvoeren.

Leneke schaakte samen met haar vriendin Anneke Wigglendam bij Dos-Amsterdam, dat wegens een leegloop van leden moest worden opgeheven. Daarop zijn de dames samen neergestreken op het Roelof Hartplein. Al snel nam Leneke het kapiteinschap van het 13de team op zich, waarna zij vijf jaar lang haar rekruten heeft geïnspireerd om met heel veel plezier in de externe competitie te spelen. Ik was één van haar pupillen en ik kan u zeggen dat zij van ons schakers heeft gemaakt die de kunst van het verliezen tot een groot goed hebben verheven. Captain Leneke heeft ervoor gezorgd dat de sfeer is al die jaren uitmuntend geweest en daar ben ik haar zeer dankbaar voor.

Leneke schreef, toen ze pas lid was van Caissa, in het clubblad: *‘Ik ben blij lid te zijn van deze club en hoop jullie allemaal achter het bord te treffen, en liefst verpletterend te verslaan.’* Tijdens haar laatste avond bij Caissa, op 24 juni van dit jaar, kwam ze naar ons toe en riep: *‘Ik heb gewonnen van Ms Potters!’* Zoals zo velen van

ons was haar dat nog nooit gelukt. Jeanne had een enigszins intimiderende uitwerking op Leneke. Voor Leneke was deze laatste partij bij Caissa een mooie overwinning.

Anneke schreef nog dit: *‘Schaken is erop of eronder. Zo gaat het ook in het leven. Vechten tegen de dood is een*

soort eindspel waarin je niet kan winnen. Metaforisch gesproken had Leneke op het laatst nog maar één stuk op haar bord, de Koning. Haar man Pim. Een niet onbelangrijk stuk, een essentieel stuk voor Leneke. Maar het was niet meer genoeg.’ Leneke Visser is begraven op de Oosterbegraafplaats. ■

*Vanavond gehoord van je dood op een uur
dat de dag haast stilstond van vrede*

*maar onder een andere hemel verstreek een andere tijd
ontplofte het licht en je was verdwenen*

*hier in mijn schemer vonkt nog het oude volledige leven
en bekvecht het uitgesteld vlees met de geest*

*een verwonderde muze wacht op het donker en vlecht
nog een kraai en een nachtegaal tussen de regels*

*niets is voor niets geweest nu niets meer beweegt
voorgoed lig je vast in je taal en je tekens
in wat je steeds luider totaler verzwijgt –*

Gerrit Kouwenaar (†4 september 2014)

Van de voorzitter

Allereerst wil ik iedereen veel schaak-successen toewensen in het nieuwe seizoen, dat alweer in volle gang is. Ik hoop dat uw succes ook zal leiden tot vele publicaties op onze nieuwe website en in Caissa-Nieuws natuurlijk!

Website

Er is de afgelopen maanden hard gewerkt aan de website. Paul van Beukering heeft de laatste hand gelegd aan de plug-in voor de Sevilla-bestanden zodat we standen van de interne competitie binnenkort kunnen bewonderen in de nieuwe opmaak. Veel content is al overgezet en beschikbaar, maar er zijn ook nog een hoop met name oudere artikelen die nog 'gered' moeten worden.

Kadercommissie

De kadercommissie heeft de rollen en de taken binnen onze vereniging in kaart gebracht en een eerste belronde gedaan. Het was niet altijd even gemakkelijk om iedereen te pakken te krijgen, maar met veel leden is wel al besproken op welke manier ze iets voor de vereniging willen gaan doen.

Er zullen ongetwijfeld nog vaker belrondes volgen of gewoon gesprekken op de club. Als je nu nog niet hebt gesproken met iemand van de kadercommissie dan kun je het natuurlijk ook omdraaien en zelf even contact zoeken met Angelo Spiler, Roel Polak, Peter van der Werf of met mij.

Bestuursmutatie

Rik Salomons is de nieuwe secretaris vanaf dit seizoen. Ik wil de vorige secretaris Tony Lith nog hartelijk danken voor zijn inspanningen in het afgelopen seizoen en Rik veel succes wensen met deze taak.

Met hartelijke groeten,
Abe Willemsma

wie is die schaker • in den vreemde • hoofdzake
het ongerijmde • uitgelezen • feuilleton • van de i
• toernooien • externe competitie • een foto van
tiem • studies • en verder • caissanen • terzijde •
nd • van de voorzitter • worldwideweb • van de
• in den vreemde • hoofdzaken en bijzaken • ca
uitgelezen • feuilleton • van de interne • schaakp
rne competitie • een foto van een mooie dag • he
der • caissanen • terzijde • jeugd • partij van de
rldwideweb • van de redactie • wie is die schake
aken en bijzaken • cartoontime • het ongerijmde
de interne • schaakproblemen • toernooien • ext
foto van een mooie dag • het team intiem • studi
n • terzijde • jeugd • partij van de maand • van d
van de redactie • wie is die schaker • in den vre
zaken • cartoontime • het ongerijmde • uitgelez
schaakproblemen • toernooien • externe compe
ie dag • het team intiem • studies • en verder • c

Schaken in den vreemde: het zesde Capo d'Orso open

Tony Lith

Woeste rotspartijen en ontelbare baaitjes onder een strakblauwe hemel: dat was het hete decor van het zesde Capo d'Orso open dat in Porto Mannu op Sardinië was georganiseerd. Met wat fantasie zag je in één van die rotsen langs het water iets dat op een beer leek, vandaar de naam Capo d'Orso. Ik kwam daar terecht omdat ik tijdens het Tata-toernooi bezweken was voor de verleiding die uitging van zo'n kleurig foldertje dat daar lag.

Toen ik me voor dit toernooi opgaf, dacht ik precies onder de 1800 grens mee te kunnen doen voor een prijsje in de ratinggroep <1800. De orga-

nisatie wist echter meer dan ik. Ik bleek te beschikken over een FIDE-rating waarmee ik precies in de groep daarboven (<2100) als kop van jut mee mocht spelen. Dat

was dus even slikken, maar met wat diepe ademhalingen bracht ik de bovenkamer op orde voor de komende inspanningen. Niet nerveus worden – er viel toch weinig te winnen, zo hield ik me voor. Ik was gewapend met een boek dat Roel Polak me had gegeven. Daarin stonden nuttige aanwijzingen van Max Euwe voor het schaken onder veeleisende omstandigheden.

■ Nieuw papiertje

Het toernooi was zodanig georganiseerd dat elke ronde gespeeld werd tussen de twee momenten van de dag die

voor de Italiaan van het grootst mogelijke belang zijn: het middageten en het avondeten. Je zou denken dat bij de Italianen de overgang van het etensbord naar het schaakbord al babbelend verloopt, maar dat is niet zo. De schaak-etiquette wordt streng nageleefd. De speelzaal was een oase van rust in kwetterziek Italië. Nieuw was het papier-tje waarop stond dat je toestemming verleende om te worden gefouilleerd als daar-toe op de een of andere manier aanleiding voor was.

**Friedrich Gerhard –
Tony Lith**
Sardinië 2014

**1.d4 Pf6 2.c4 g6 3.Pc3 d5
4.Pf3 Lg7 5.e3 0-0 6.Le2
Lg4 7.Db3 dxc4 8.Dxb7
Pbd7 9.h3 Lxf3 10.Lxf3
Tb8 11.Dc6 e5 12.d5?** Fritz
sprong in het rood na deze
zet. Ik vermoedde ook dat dit
niet goed was, dxe5 was aan-
gevozen.

**12... e4 13.Le2 Pe5 14.Da4
Pd3+ 15.Lxd3 cxd3 16.0-0
Te8 17.Td1 Pxd5 18.Dc4
Pxc3 19.bxc3 Tb6 20.a4
Db8 21.Ld2 Tb2 22.a5 Te6
23.Da4 a6 24.Dd7 Txd2
25.Txd2 Lxc3 26.Ta2 Lxa1
27.Txa1 c5** Wit geeft op.

■ Illusoire kansen

De volgende dag zag ik dat Gerhard een rating van 1944 had. Was ik in vorm? De volgende partij ging tegen een Italiaans meisje met een Roemeense naam: Daniela Movileanu. Weer Grünfeld-Indisch. Met moeite kon ik het droog houden: 1/2-1/2.

In de derde ronde speelde ik tegen Enzo Tommasini. Overmoedig geworden offerde ik een pion voor illusoire kansen. Toen ik daarna nog een pion kwijt raakte, was het gedaan. Mede dank zij het puntje dat hij tegen mij scoorde, zou deze Tommasini hoog eindigen. Met frisse moed ging het in de vierde ronde tegen Fabrizio Vita. Helaas de nul, onbenullig ook. Zo stond ik weer met beide benen op de grond. Daarna tegen Enzo Neri. Na een onvoorzichtigheid in de opening kon ik niet meer rokeren. Ik moest voorzichtig de stelling heel zien te houden. Dat lukte zodat ik het punt kon delen. In de zesde ronde speelde ik tegen een halve naamgenoot:

PORTO MANNU 2014 CHEATING-FREE TOURNAMENT

Autorizzo gli arbitri del 6° Open Internazionale Capo d'Orso a perquisirmi in sala da gioco in caso di necessità. Sono consapevole che un mio successivo diniego potrebbe comportare una sanzione arbitrale.

I hereby authorize the arbiters of the 6th International Chess Open Capo d'Orso to search me in case of need. I understand that denying them permission at a later stage could imply sanctions from the tournament direction.

Nome e firma
Name and signature: _____

Ik weet liever niet wat de rating van mijn tegenstander is en gelukkig had de organisatie in de eerste ronde de naam-bordjes + rating nog niet paraat. Zo kon ik het onbevreesd met zwart opnemen tegen Friedrich Gerhard. Het werd een Grünfeld-Indiër waarin mijn tegenstander na een zet die door Fritz ernstig wordt ontraden in de problemen kwam. Gelukkig kon ik die steeds groter maken zodat ik mijn eerste punt mocht noteren.

In de analyseruimte na de partij tegen de Italiaanse Daniela Movileanu

De Ier Tony Bermingham. Ik kreeg na omzichtige lopermanoeuvres (Lc1 - g4 - c1 - a3 - c5) en een foutje van mijn tegenstander de overhand.

**Tony Lith –
Tony Bermingham**
Sardinië 2014

1.d4 f5 2.c4 Pf6 3.Pc3 e6
4.g3 Lb4 5.Lg2 0-0 6.Ph3
Lxc3+ 7.bxc3 d6 8.Lg5
Pbd7 9.Db3 De8 10.0-0
Kh8 11.Tab1 e5 12.Dc2
Dh5 13.f3 Pb6 14.c5 dxc5
15.dxe5 Pfd5

16.Lc1 Op weg naar een beter veld.

16... Lc6 17.Pf4 Df7 18.Pxe6
Dxe6 19.f4 c4 20.e4 fxe4
21.Lxe4 Tfd8 22.Te1 g6
23.La3 Td7 24.Lc5 c6? Tf7
was nodig.
25.f5 Nu wordt zwart weggedrukt.
25... De8 26.e6 Td8 27.
Ld4+ Kg8 28.fxg6 hxg6
29.Lxg6 De7 en opgegeven.

Zo had ik onverwacht 3 uit 6 gescoord. In de zevende ronde pakte een uit nood geboren kwaliteitsoffer redelijk goed uit. Tegenstander Ettore Virzi bleef echter in een overwinning geloven. Hij wees in tijdnood een remiseaanbod van de hand, waarna in deze stand het volgende zich afspeelde:

In gevecht met Gunnar Björnsson

Ik had na 28... Lxd5 remise aangeboden. Wit speelde echter 29.Ped4 Lf6 30.b5 Pc4 31.Tb1 Ik had kunnen proberen wits koningsstelling te verzwakken, maar zo'n mooie looper doe je niet zomaar van de hand. Daarom speculeerde ik met 31... Pd2 dat wit in tijdnood iets over het hoofd zou zien. En inderdaad: 32.Pxd2 Lxd4 33.Tb4 en na 33... Lxa7 hoorde ik een gepijnigd Mama mia aan de overkant.

■ Oorzaak?

Na dit gelukje had ik 4 uit 7. Als ik uit de laatste twee partijen één remise zou weten te halen, had ik een score van 50 procent, meer dan ik had kunnen hopen. Mijn volgende opponent was Gunnar Björnsson, in het dagelijks leven president van de Ielandic Chess Federation.

Ik volgde zo goed mogelijk de aanwijzingen uit het boek van Roel Polak en kreeg na 23 zetten de volgende stelling op het bord:

Fritz was hier heel positief over. Maar na 23... f4! ('I came alive', zou Björnsson na afloop zeggen) 24.Lxe4 Txe4 25.Txb7 De6 26.Tb3? fxe3 27.Txe3 Dxe3+ vergooide ik mijn kansen. Ik spartelde nog 30 zetten tegen voordat ik me in het onvermijdelijke moest schikken.

De laatste partij tegen Andrea Murgia ben ik kwijt. Wellicht heeft dat een oorzaak. Toch teleurstelling omdat ik de 50 procent niet heb gehaald. Maar het gemiddelde van de tegenstanders was 2013, slecht was het dus niet. Volgend jaar beter! ■

Schönberg versus de Nazi's

Wim Suyderhoud

Arnold Schönberg was een interessante kunstenaar die bij de massa ten onrechte alleen bekend is vanwege zijn twaalf-toonssysteem. Hij heeft vele prachtige en baanbrekende composities op zijn naam staan en maakte daarnaast ook nog beeldende kunst. Een van de kunst-

werken die hij schiep is het coalitieschaakspel (afbeelding links). Het spel is ontworpen op basis van Schönbergs eigen ervaringen als soldaat in de Eerste Wereldoorlog. Het is gemaakt voor vier spelers die elkaar niet moeten bestrijden, maar juist diplomatieke relaties moeten aangaan en door middel van onderhandelen het spel tot een goed einde moeten brengen. Het coalitieschaakspel was eerder dit jaar te zien in het Joods Historisch Museum in Amsterdam en bevond zich toen verbluffend dicht bij het Nazi-schaakspel, dat behoort tot de permanente collectie van het Rijksmuseum. Dit schaakspel uit 1940, waarvan de maker onbekend is, werd vermoedelijk in 1941

door Heinrich Himmler geschonken aan Anton Mussert, leider van de NSB. Het verheerlijkt de veroveringsdrang van Nazi-Duitsland in de Tweede Wereldoorlog. De stukken hebben de vorm van wapens en in de rand van het bord staat een tekst die verwijst naar landen die in 1939 en 1940 door Duistland werden aangevallen.

Twee extreem verschillende manieren om een doel te bereiken, verbeeld op basis van de principes van het schaakspel. Dat zegt tenminste iets over de veelzijdigheid van het schaakspel en misschien ook iets essentieels over de verankering van het schaken in ons culturele erfgoed. (Of in ieder geval in dat van de Duitsers.) ■

De oplossingen van deze schaakstudies staan op pagina 28

1. Wit speelt en wint

2. Wit speelt en wint

3. Wit speelt en wint

4. Wit speelt en wint

door Aldo van de Woestijne

TERZIJDE

JAAP

Lieve schat!
Aangeraakt is
zetten met dat
stuk!

Ti de Jong: 'Ik heb een heel raar leven'

Wie is die schaker?

Je zou het misschien niet zeggen als je haar fanatiek op de klok ziet slaan tijdens een snelschaakpotje in Lydia, maar toch is het zo: Ti de Jong is een rustig, bescheiden en vriendelijk persoon. Aangezien die eigenschappen meestal toebehoren aan mensen die we nog niet zo goed kennen, is het hoog tijd voor een interview. Zij stelt voor om af te spreken in Vrijdag, een café/restaurant bij de Berlagebrug.

'Ik ben geboren in Leeuwarden, waar ik ook mijn jeugd heb doorgebracht. Daarna heb ik gewoond in Maastricht, Utrecht, Lærdal (Noorwegen), Groningen, Winsum en Amsterdam, mijn huidige woonplaats. Ik ben verpleeg-

kundige en ik houd van schaken, reizen, wandelen en fotografie.

Ik heb in Leeuwarden de opleiding tot A-verpleegkundige gevolgd. Halverwege de jaren 80 heb ik een half jaar door Zuid-Amerika gereisd, om

vervolgens naar Maastricht te gaan om een opleiding te volgen in wat toen de B-verpleging heette, het veld van de psychiatrie. Ik wilde een completere verpleegkundige worden. De vraag 'waarom wordt iemand gek?' fascineerde me buitengewoon. Er zijn altijd oorzaken aan te wijzen, ik vind het nog steeds interessant om erachter te komen hoe mensenlevens verlopen. Niet om er iets algemeen over te kunnen zeggen; ik ben meer geïnteresseerd in individuen.

De mensen in Maastricht vond ik minder leuk. Ze hielden over het algemeen niet van mijn directheid; ik vind zuiderlingen minder open dan vaak gedacht wordt. Ik ben vervolgens naar Utrecht gegaan, waar ik voor mijn gevoel weer kon ademen. Daar heb ik vier jaar met depressieve, suïcidale mensen en borderliners gewerkt. De psychiatrie begon mij zwaar te vallen, ik wilde niet meer het risico lopen te worden belaagd door agressieve patiënten.

Zoals gezegd houd ik erg van wandelen. In de bergen van Turkije heb ik het fijnst ge-

Wim Suyderhoud

wandeld. Wandelen en fotograferen is een ideale combinatie voor mij.

Voor dat ik Turkije ontdekte, was ik hevig geïnteresseerd geraakt in Noorwegen vanwege het prachtige landschap daar. Ik ben zelfs Noors gaan leren. Toen ik een advertentie zag voor een A-verpleegkundige in Noorwegen heb ik mijn hele hebben en houwen ingepakt en ben ik met vier onbekenden naar een klein ziekenhuis in een dorpje met 1500 inwoners in het mid-westen van Noorwegen getogen. Ik heb het er geen jaar volgehouden; het was er afschuwelijk. Nationalistisch. Dorps. Onpersoonlijk. Het was mijn meest eenzame tijd ooit. Ik besloot terug te gaan naar Nederland en Groningen werd de volgende standplaats, hier heb ik 16 jaar gewerkt, waarvan 14 jaar op de afdeling Hematologie.

■ Gegrepen

Schaken? Mijn opa heeft mijn broers in de jaren 60 schaken geleerd en mij niet. Vind je dat niet lullig? Ik leerde pas schaken toen ik 29 was. Ik was toen op rondreis door Zuid-Amerika en in Colom-

bia zag ik twee jongens zitten schaken. Ik ging meedoen en raakte zó gegrepen door het spel dat ik nog datzelfde jaar (het was in 1987) inschreef voor een schaakexcursie van een week naar Sevilla, waar toen de tweekamp tussen Karpov en Kasparov plaatsvond. Ik heb er drie partijen bijgewoond. Hoewel ik maar net kon schaken, deden de heren daar soms zetten die ik gewoon zelf kon bedenken, wat me enorm stimuleerde om met schaken door te gaan. Ik ging toernooien spelen, iets wat mijn broers niet of nau-

welijks deden. Ik ben een vaste klant in Wijk aan Zee, daar heb ik mijn huidige vriend ontmoet. Twee jaar geleden won ik er een tienkamp, maar verder win ik niet zo veel. Dat is denk ik vooral te wijten aan concentratieproblemen. Na twee uur spel raak ik er meestal even uit. Ik heb vaak last van omgevingsgeluid. Maar goed, het feit dat ik me kan verliezen in het schaakspel geeft veel ontspanning na intensieve werkdagen. Het is een ideale combinatie en toch ken ik bijna geen verpleegkundigen die schaken.

Schakende mannen in Parijs. Foto: Ti de Jong.

Soms vind ik mezelf wat te fanatiek. Ik houd erg van vijf-minutenpotjes en als ik dan helemaal in het spel opga, begin ik hard op de klok te slaan. Voor lange partijen heb ik een paar vaste tegenstanders op het internet. Als ik 's middags thuiskom, kijk ik altijd even of er weer een zet is gedaan. Erg ontspannend.

Ik houd niet van gesloten stellingen met pionnetjes en zo. Ik houd meer van gambieten. Mijn vriend, die bij De Raadsheer schaakt, heeft zich verdiept in de Traxler, een opening die ik ook erg leuk vind. Echt een alles-of-niets speltje. Ik heb ooit aan wijlen Lex Jongsma gevraagd wat ik moest doen tegen het Frans. Hij leerde me toen een gambiet en dat noem ik nu het Lex Jongsma gambiet. Dat

zó door van slag raakte dat hij verlamde op het moment dat hij een zet die hij moest doen om de tijdcontrole te halen. Elke zet was winnend geweest maar hij kon alleen maar toekijken hoe zijn vlag viel. Een rare situatie.

Het clubschaken begon voor mij in Maastricht. Mijn aanmelding had overigens wel wat voeten in de aarde want de drempel was hoog! Op een gegeven moment had ik geen excuses meer en toen ben ik binnengestapt bij msv (of was het vsm?). In Utrecht kwam ik, na een blauwe maandag bij Moira, terecht bij De Rode Loper. Daar was het aangenam. In Noorwegen heb ik het zonder een schaakclub moeten doen. Ik heb daar toen veel steun gehad aan Gert Ligterinks rubriek in

■ Relatie

Omdat mijn vriend in Amsterdam woonde, ben ik naar Amsterdam verhuisd. We hebben elk onze eigen woning aangehouden en verblijven of in de ene of in de andere woning, lekker decadent. Ik ben gewoon bij Caissa binnengelopen en ben er gebleven. Na twee jaar lidmaatschap ken ik er nu vrij veel mensen. Dat zijn over het algemeen prettige lieden. De sfeer is er goed. Ik zie weinig arrogantie. Het valt me op dat de betere spelers geïnteresseerd zijn in de spelers van lagere teams. Het lijkt me afschuwelijk als je voor je zelfrespect afhankelijk bent van het schaken. Daar heb ik het schaken niet voor nodig. Ik werk nog steeds als verpleegkundige op de afdeling Hematologie, nu in het VU ziekenhuis. Vooral mensen met leukemie zijn hier opgenomen, dat zijn patiënten die voor langere tijd in het ziekenhuis verblijven. Ik bouw een relatie met hen op en met hun familie. Dat ligt mij goed, heb het gevoel dat ik op die manier iets voor de mensen kan betekenen. Het is niet altijd een makkelijke baan, er gaan toch regelmatig mensen dood aan de leukemie of aan de complicaties van de behandeling, maar gelukkig gaat het bij erg veel mensen wel goed. Over het algemeen kan ik het werk goed van mij afzetten, dat heb ik in de loop der jaren wel geleerd. Op de fiets terug naar huis gaat de knop om hier, bij de Amstel. Daarna begint mijn privéleven weer.' ■

speel ik vooral in vluggertjes. Vechtlust zit in mijn karakter. Ik ben de jongste van zeven kinderen. Ik moest vaak vechten om aandacht. Ik geef daarom niet snel op. Ook als ik glad verloren sta, ga ik nog door. Dat deed ik trouwens ook eens tegen de zóon van Lex, Reinoud Jongsma, die er

de Volkskrant. In Groningen ben ik eerst gaan schaken bij SC Groningen. Daar ben ik bestuurslid geweest en heb ik Tiviakov een keer mogen interviewen. Tenslotte kwam ik terecht bij Middelstum, mijn meest bijzondere club. Er schakten daar 14 mensen, waaronder 13 mannen.

Groetjes uit La Palma

Frans Roes

Een verslag van een rampzalig verlopen vakantie, waarin zich ergerende reisgenoten met elkaar op de vuist gaan, is vast interessanter dan een reportage van een probleemloos verlopen trip. U zult het met het laatste moeten doen.

Caissanen Angelo, Frans, Jos en Wim gingen afgelopen zomer een weekje op bezoek bij Lesly (Leslygebhard@gmail.com), die op La Palma een prachtig huis met een grote tuin, een zwembadje en minstens drie schaakspelen met klokken bezit. En een hondje dat Bobbels heet. La Palma is het kleinere, groenere en minder toeristische broertje van de Canarische eilanden Tenerife en Gran Canaria. Het weer was geweldig, wel vijf keer per dag zwemmen, ook in de pakweg 30 graden-zee.

Prima sfeer, lekker eten, onder andere Barracuda, een soort grote makreel met tanden. Op tafel in het restaurant stond soms een schaalje met kleine, ongeschilde, gerimpelde en in zeewater gekookte aardappelen. Best lekker!

We beklommen bergen van vulkanisch gesteente met duizelingwekkende uitzichten. Er werd gezeild en gitaar gespeeld, en ik heb geen enkele keer naar tv of monitor gekeken. Als dagsluiting schaken en een drankje, de volgende morgen uitslapen. Lust u nog peultjes? ■

Dichter bij het mysterie

Wim Suyderhoud

'Het menselijk vermogen om verhalen te verzinnen is onuitputtelijk.' Zo luidt de openingszin van 'Terug in het strijdperk', de eerder dit jaar verschenen verhalenbundel van Paul van der Sterren. Als hij gelijk heeft, komt dat zeer van pas. Als de mens aan één ding behoefte heeft, is het aan verhalen.

Toen Van der Sterren zijn schakersloopbaan beëindigde, schonk hij de schaakwereld ten afscheid keurig een openingenboek en een boek met memoires en daarmee dacht hij klaar te zijn. Klaar met het verhaal van zijn schakersleven. Maar toen hij in 2010 weer begon te schaken, leek alles anders dan voorheen en voelde hij zich gedwongen de pen weer op te pakken. Het resulteerde in een aantal schaakverhalen die hij besloot te bundelen voor hen die 'iets op [willen] snuiven van de geur van het mysterie', zoals hij het zelf zegt in het voorwoord bij zijn boek.

Accent

Natuurlijk verwijst het mysterie waar hij het over heeft naar de ondoorgroende-lijkheid van het schaakspel, maar na lezing van het boek concludeer ik dat het Van der Sterren ook en vooral te doen is om de psyche van de mens. In een gesprek met een jonge psychologe, bijvoorbeeld, legt een niet bij name genoemde oudere schaker zijn ziel bloot in een wanhopige poging grip te krijgen op de voortschrijdende tijd. In een ander verhaal wordt de menselijke wil om te winnen verklaard als een wisselwerking tussen twee chemische stoffen. En weer elders wordt de psyche van de

schaker afgezet tegen de psyche van de alcoholist. Een aantal van deze verhalen werd overigens eerder in *CaissaNieuws* afgedrukt, juist omdat ze van het schakersbrein de schedel willen lichten.

Ook in de verhalen die gaan over de grote schakers in wier gezelschap Van der Sterren heeft verkeerd, zoals Karpov, Fischer en Kortchnoi, ligt het accent op de psychologie. Dan gaat het over zijn angst voor de eerste, over de periode van geluk in het leven van de tweede en over de bijna onmenselijke onverzettelijkheid van de derde.

Metafoor

Er is nog een andere constante in deze verhalen van Paul van der Sterren: ze worden goed verteld. Elke zin in dit boek ademt stilistische controle. Het best komt dat tot uiting in een verhaal waarin de schrijver een superieur spel speelt met de retoriek van de schaakanalyse en verder nog in de van zelfspot doordrenkte verhalen over de stand van

Paul van der Sterren overhandigt vormgever Angelo Spiler een exemplaar van zijn boek.

zaken van zijn eigen bestaan als schaker. Ik zie in die stijl-beheersing een metafoor. Het is alsof Van der Sterren wil tonen dat je alleen iets van de 'volslagen onbegrijpelijke betovering van het schaakspel' kunt overbrengen door er stijlvol over te vertellen. Misschien dat hij daarom zijn voorwoord laat eindigen met de meest poëtische passage uit het boek: 'Schaken is als religie. De kern ervan is het mysterie, niet het waarom. Maar je raakt niet bij de kern zon-

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇
Het is alsof Van der Sterren wil tonen dat je alleen iets van 'betovering' kunt overbrengen door er stijlvol over te vertellen.
 ◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

der bij het waarom te beginnen.' Met *Terug in het strijdperk* heeft Paul van der Sterren dat begin nu gemaakt en daarmee zijn schrijverschap bevestigd. Het wachten is op meer. Meer verhalen. ■

Omdat het is uitgegeven in eigen beheer, is *Terug in het strijdperk* alleen verkrijgbaar via bol.com (à €17,50 – ISBN: 9 789402 119282) of rechtstreeks via de auteur, desgewenst met opdracht en/of handtekening. Zie paulvandersterren.nl.

COMBINATIES

Vanaf dit nummer vervuilen we het probleemschaak (CN425-436) voor de rubriek 'Combinaties'. Het mat zetten komt regelmatig voor bij combinaties, maar dat hoeft zeker niet. Ook stuk- en zelfs pionwinst kan het oogmerk van de combinatie zijn. In een aantal gevallen leiden er meer wegen naar Rome, maar het doel is altijd de meest directe weg naar winst te vinden. Onderstaande combinaties komen uit het boek 'Forcing Chess Moves' van Charles Hertan.

De oplossingen van deze schaakproblemen staan op pagina 28

1. Wit aan zet wint

2. Wit aan zet wint

3. Zwart aan zet wint

4. Zwart aan zet wint

5. Zwart aan zet wint

6. Wit aan zet wint

SPA Chess 2014

Angelo Spiler

Het vanwege sponsorproblemen enigszins afgeslankte SPA Chess-toernooi was voor de fervente schaakliefhebber toch ook dit jaar weer een mooi tijdverdrijf. Met een Weihenstephaner of ander speciaal biertje analyseren op het zonnig terras van café De Oerknal, heelt snel elke nederlaag, elke blunder of andere wanprestatie.

Gezelligheid op het zonnige terras van De Oerknal

De organisatie van SPA Chess was in goede handen (Aart Strik) en de wedstrijdleiding deed onzichtbaar en dus voortreffelijk haar werk (o.a. Gerie Opgenhaffen en Theo Weijers). In de A-groep (>2000) was Erik van den Doel de winnaar en met 8,5 uit 9 onbetwist de beste van het veld. Op de tweede plaats eindigde de altijd spraakmakende Manuel Bosboom, niet alleen door zijn speelstijl maar ook door zijn bijzondere kijk op (schaak)zaken. Ik was er tijdens SPA twee keer als de kippen bij toen hij op karakteristieke wijze het woord nam.

De eerste keer was 5 minuten voordat de gong zou slaan, (ik weet helaas niet meer van welke ronde) toen hij op het terras een jointje rond liet gaan en met een aan zekerheid grenzende overtuigingskracht uitlegde wat hiervan de voor- en nadelen op schaa- en gezondheidsgebied waren, en passant uitweidend

over de universeel genezende werking van papaver-olie. De tweede keer dat we aan zijn lippen hingen, was na afloop van ronde 9, toen hij zijn prijzengeld had opgehaald en links en rechts wat kleine schulden vereffende die hij in ronde 1-8 bij bevriende schakers had gemaakt. Met een paar biertjes en wat bitterballen achter de kiezen herinner-

de hij zich een nachtelijke kroegentocht (na afloop van een schaaktoernooi) die uitmondde in een overnachting bij een medeschaker op een kamer in een studentenflat. Na een noodzakelijke toiletgang midden in de nacht kon de schaars geklede Manuel de juiste deur echter niet meer vinden... Het was alsof we een aflevering van *Fawlty Towers* voorgeschoteld kregen.

■ Meer serieuze kwesties

We bespraken ook meer serieuze kwesties zoals de ‘leegloop’ van toeschouwers en deelnemers direct na afloop van het SPA-toernooi, waardoor de prijsuitreiking mijns inziens toch een beetje in het water viel. Manuel was het met me eens en pleitte voor de Belgische toernooien waar de organisatie altijd voor een *after party* zorgt in de vorm van een verloting, een ludieke schaakspelvariant of een eten-tje. Manuel onderstreepte het sociale belang hiervan, waardoor de gezelligheid van zo’n toernooi enorm toeneemt. Een ander gevolg van de ‘leegloop’ en de (we kunnen misschien wel zeggen: in *Nederland gebruikelijke*) onbereidwilligheid om pro deo de handen uit de mouwen te steken, was de matige respons op de oproep van Aart Strik om mee te helpen de toernooizaal schoon op te leveren. Bij deze een blijk van waardering van mijn kant voor het selecte gezelschap (Manuel, Roel Polak, René Pijlman en een onbekende) dat wel samen met de organisatie anderhalf uur lang heeft gesjouwd en getranspireerd om alles netjes op te ruimen.

Foto: Lennart Ootes

Manuel Bosboom in gepeins verzonken

■ Mijn eigen ervaring

Persoonlijk had ik in de B-groep (1750-2050) een succesvol toernooi waarbij ik in het begin wat halve steekjes liet vallen maar steeds meer de topborden naderde en in de laatste twee ronden op bord 1 speelde. Het kwam me voor dat ik anders schaakte dan gewoonlijk: degelijker en rustiger. Of dat ‘hinein interpreteren’ is of een gevolg van de lessen van Jop Delamarre, kan ik niet met zekerheid zeggen. Het kan ook zomaar zijn dat ik er volkomen buiten sta en dat alleen mijn tegenstanders tijdens SPA meer in verdachte plannen volhardden, meer blunders produceerden of in tijdnood raakten dan ik gewend ben. Het is wel een fijner gevoel om het aan eigen ‘groei’ toe te schrijven, dus tot een volgend echec houd ik het daar met uw toestemming voorlopig bij. In ronde 4 bijvoorbeeld speelde mijn tegenstander E. Lessmann (met de witte stukken) te opportuun. In de stelling van het diagram staat zwart al wat beter en na **24.Tc1?** was **Txf3** beslissend.

In ronde 6 had ik met zwart tegen B. Vistioen een goede stelling opgebouwd, maar me danig in de nesten gewerkt door in onderstaande diagramstelling **22...Ld4** te spelen. Wit speelde direct **23.h5**, nam een flinke slok van zijn bidon en verliet voor het eerst van de partij met opgeheven hoofd (en in mijn al te leven-

Foto: Lennart Ootes

dige verbeelding met een sardonisch glimlachje) de tafel. Ik zag lang de (enige) oplossing niet en had nog een ander probleem omdat het nauwelijks lukte mijn binnensmonds gevloek voor omstanders verborgen te houden. Na 20 minuten zag ik dan eindelijk **23...Db7** en won daarna zonder verder te maken te krijgen met verrassende zetten.

In ronde 7 speelde J. Winse-
mius in de diagramstelling

14...Lxh4. Een agressieve zet die niet goed uitpakt. Na **15.Pxh4, g5 16.Dh5 gxh4 17.Dxh4** staat wit al prettig.

Het vervolg bestond ook hier uit te opportune pogingen

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

*Het lukte me
nauwelijks mijn
binnensmonds
gevloek voor
omstanders ver-
borgen te houden*

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

van zwart om de positionele achterstand teniet te doen.

De 8ste ronde was vooral psychologisch interessant, temeer omdat mijn tegenstander Jouke van Veelen mij een jaar eerder de weg naar succes had versperd. Ik had deze keer de partij de avond tevoren voorbereid en opgemerkt dat Jouke in het verleden in de diagramstelling rechtsboven de zet 9.h3 achterwege liet en direct 9.Te1 speelde. In mijn openingsboeken werd het nut van de zet 9.h3 nergens toege-
licht en het was mij dan ook een raadsel tot Fritz me verder

hielp. Zonder de inlassing van h3 (en dus na **9.Te1**) kan zwart namelijk prima **9...exd4 10.Pxd4 Pg4** spelen, waarna het type stelling verandert en wit op zijn minst moet gaan rekenen. Jouke deed er lang over en besloot tot **11.Pxc6**. (Na 11.h3 of 11.f3 volgt 11...Db6 en na 11.Dxg4 volgt 11.Lxd4). In principe is er nog weinig aan de hand voor wit, maar Jouke had veel bedenktijd verloren en het was niet de stelling die hij verwachtte. In de partij volgde **11...bxc6 12.Dxg4 Pe5 13.Dd1 Tb8** (ook van Fritz) **14.Dc2 Pxc4**. Wit moet hier voorzichtig zijn (bijv. door 15.Lf1 te spelen), maar om niet nog meer tijd te verliezen speelde Jouke snel **15.b3** waarna **15...Da5** beslissend voordeel brengt. Er volgde nog **16.e5 Lf5 17.Le4 Lxe5 18.Lxf5 Lxc3 19.Lh6 Lxe1 20.bxc4 De5 21.Dc1 Lxf2 22.Kxf2 Dxf5 23.Kg1 Tfe8** waarna spoedige opgave volgde.

In de laatste ronde speelden de zenuwen mijn tegenstander en mij parten. In tijdnood produceerde R. Frans nog net wat meer onnauwkeurigheden, zodat ik samen met J. Senders (die ook ongeslagen bleef, maar waartegen ik helaas niet speelde) de B-groep won. ■

Een wonderbaarlijke chess story

Roel Polak

Zij is noch de dochter van mijn zoon noch van mijn dochter en toch speelde ik, 67 jaar oud en man in de ondergang, tegen 'mijn Russische kleindochter'. Haar naam is Alla Kastamieda. Ze is tien en draagt een matroesjka jurkje, spreekt alleen Russisch – haar grootvader niet. Ik moet het tegen haar opnemen. Elkaar bij het begin van de wedstrijd een handje geven, de symbolische afspraak eerlijk te spelen en de regels van het schaakspel te respecteren was al een probleem; al was het maar dat haar handje in mijn grote grootvaderhand totaal verdween. Edoch, de tragische en groteske strijd moest toen nog beginnen.

Roel Polak – Alla Kastamieda
SPA chess 2014, groep D

Schaken is een symbolisch spel. Heel vaak is niets wat het lijkt en niets lijkt wat het is. Ik opende met d-vier.

1.d4 Pf6 2.g3 d5 3.c4 c6
4.Lg2 Pbd7 5.Pf3

Zo wordt de Catalaanse opening dus niet gespeeld, wel 1.d4 d5 2.c4 e6 3.Pf3 Pf6 4.g3 dxc4 5.Lg2 met als antwoord 5... Ld7, c6, Lb4 +,

Pbd7, c5, a6 en nog veel meer. Maar met verwisseling van zetten zonder e6 zag het er toch Catalaans uit.

5... Pb6:!

Wat doet mijn kleindochter nu?! Groot onweer breekt los over de ongelukkige grootvader. Twee keer c4 aanvallen terwijl ik dacht dat de zon scheen.

6.0-0 Pxc4

Ik dacht: 'Die pion hoort in

het Catalaans met de c-pion genomen te worden met als bijgedachte dat ik die wel weer terug krijg met o.a. Pe5.' Een gepensioneerde wensgedachte.

7.Pc3 Lf5

Die kleine meid begon haar grootvaders damevleugel onder druk te zetten. In plaats van 8.Ph4 Lg6 onderschatte ik de dreigende situatie, tenslotte scheen de zon, met de hooghartige gedachte: 'Zo'n jeled (jiddisch voor 'kind') kan geen kwaad en ik speelde

8.Lg5 Pxb2

Pats weer een pion! Twee pionnen en opa's dame staat te bibberen van de kou. Op dit moment begon mijn gevoelsleven en gedachtenwereld de eerste verschijnselen van een psychische gespletenheid te vertonen. In mijn leven geen onbekend verschijnsel. Wie was ik die in zijn gespletenheid tegen Alla Kastamieda de Grote speelde? Grootvader Polak die

een potje met zijn kleindochter schaakt of een in het nauw gedreven Roel die een bloedorstige Groothertogin tegenover zich had? Er zouden zich in deze fase van de opening nog een aantal dramatische wendingen voordoen waarvoor voorwaarde de assistentie van de GGZ noodzakelijk zou zijn.

9.Db3

Opa zet een dubbele aanval op Pb2 en b7 in.

9... Db6 Shit! Aanval afgeslagen. En ik, arme ik, verkerend in deze psychische nood zonder omkijken, doorrekenen of blunderchecking, riposteer

9... Tab1?? in de veronderstelling: twee torens en een dame op de dame vleugel zal haar leren.

10.Lxb1

Weg toren! Duisternis in het hoofd.

11.Txb1

Een kwaliteit voor een stuk.

11... Pc4 12.Dc2

Ruilen leek mij in mijn ontsteltnis geen goed idee, hoewel thuis 12.Dxb6 axb6 13.Txb6 Pd6 14.Lf4 Ta7

12... Dc7 13.Lf4 Dc8 14.e3??

Het resultaat van totale schaakblindheid en een gespleten persoonlijkheid.

14... Pa3

Mijn kleindochter vertoonde op Russische wijze geen enkele compassie met haar uit elkaar vallende grootvader.

15.Db3 Pxb1

Volgende toren ook weg. Bij deze zet moest ik mijn bezadigde grootvadergevoelens van steun aan je kleinkind en lankmoedigheid voor deze Stalinistische moordpartij de deur uit doen. Het leven was al moeilijk genoeg. Ik moest in de overlevingsmodus het vege lijf redden.

16.Pxb1 Echte schakers moeten mij maar vertellen of 16... Dxb1 beter was. Opa's hoofd werkt niet meer als dat hoofd op het hakblok van de guillotine ligt en de bijl op vallen staat en een tienjarige beul koppen laat rollen waar er maar koppen kunnen rollen. Toch leek de materiële toestand mij niet hopeloos. Weliswaar twee torens tegen een paard en een loper maar zwart was nog niet uitontwikkeld. Ik had toch maar mooi vier officieren met twee lopers op twee diagonalen, de h1-a8 en op de h2-b7 diagonaal.

16... b6 17.Pe5 c5 18.Da4+ Pd7

Zou mijn tienjarig meisje de tijd hebben met de valbijl mijn hoofd van mijn lichaam te splijten? Bij het overdenken van de volgende zet raakte mijn zenuwcentrum wederom over zijn toeren. Moest ik nog een paard offeren op f7? Grootvaders offeren niet tegenover hun kleinkind om er zelf beter van te worden. Dit was een moreel dilemma op kleuterniveau. Ik zag wel Lxd5 maar met de volgende zet kon ik een toren terugwinnen. Mijn neef Fritz 10 zag 't weer beter met dame-winst maar

Fritz hoefde niet achter het bord uit de as weer op te rijzen. 19.Lxd5 cxd4 20.Lxf7+ Kd8 21.Pc6+ Dxc6 22.Dxc6. Fritz heeft trouwens van z'n leven nog nooit een schaakbord gezien, laat staan erachter gezeten. Grote schakers in mijn ogen als Ivo, Angelo en Paul Schippers, die geholpen hebben deze partij te analyseren op het zonovergoten terras van het SPA, zouden na enkele zetten de bijl liefdevol maar meedogenloos op mijn hoofd laten neerdalen.

19.Pxf7 Waar komt een zet als Pxf7 eigenlijk vandaan? Bij het verlies van twee kwaliteiten zou een mens eerder geneigd zijn zijn gehavende stelling te consolideren. Zou ik aangehaakt zijn door de Griekse God Kairos? Het heeft te maken met mijn enthousiasme voor het schaakspel en achter dat enthousiasme liggen de intuïtie en de creativiteit verborgen. Twee begrippen die je nodig hebt om een verandering te veroorzaken. Nog voordat ik van mijn calculerend analytisch denkvermogen gebruik kon maken, kwam binnen één seconde intuïtief de zet Pxf7 bij mij op daarna ging ik pas rekenen. Vanuit mijn ver-

slagen schaakpositie moest er een verandering komen om mijn falen in de eerste achttien zetten te rehabiliteren; het was geen wraak van de godin Nemesis, het was de god Kairos. Hij heerst over het ‘juiste moment’ en de ‘juiste maat’ en zet ons op het spoor van ‘helder nadenken’. Edoch, na de negentiende zet was de geromantiseerde mythische relatie tussen een Nederlandse grootvader en zijn Russisch kleinkind in een David – Goliathverhouding veranderd.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆
*Achter dat
 enthousiasme
 liggen intuïtie
 en creativiteit
 verborgen.*
 ◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

19... Tg8?? 22.Lxd5
 Een zogenaamde lopervork.

22... h6??
 De tegenstandster heeft mijn schaakblindheid overgenomen. Kinderen nemen soms eigenschappen of levenshoudingen over van iemand waar ze graag liefde van ontvangen. Bijna altijd op onbewust niveau. Die liefde is er geweest. Jammer. Wat een schaakwedstrijd al niet vermag. Vanaf hier en in deze stand moest ik mijzelf niet meer ontzien. Er zou nog tot de eenentachtigste

zet gespeeld worden. Het matroesjkapoppetje kon weer terug in de pop waar ze was uitgekomen.

21.Pe5 g5 22.Dxd7 Dxd7 23.Pxd7 gxf4 24.Pe5
 Opmerkelijk hoe een looper twee torens in de tang houdt. Welke ook beweegt, één zal er sowieso vallen. Een andere variant is 24.Pxf8 Td8 25.Lxg8 Kxf8 26.Lb3 fxe3 27.fxe3 cxd4 28.exd4 Txd4 29.Kf2

24... Th8??
 Tc8 zou een open c-lijn geven hebben.

25.Lc6+
 Tussenschaakje.

25... Kd8 26.Lxa8 Kc7 27.Pf7
 Iets sterker misschien is 27.gxf4 cxd4 28.exd4 e6

27... Th7 28.Pe5 Lg7? 29.Le4 Th8 30.Pc3 cxd4 31.exd4 Kd6
 Hier overziet zwart in haar overgenomen schaakblindheid een betere zet. Zij had Lxe5 moeten doen: 31... Lxe5 32.dxe5 fxxg3 33.hxxg3 Tc8

32.Pf7 Kd7 33.Pxx8 Lxd4 34.Pb5
 Nu bij de analyse vraag ik me af is 34.Pf7, het epicentrum van het slagveld, niet voor de hand liggender? Maar goed 34.Pb5. Er is nog een lange weg te gaan.

34... Lxx8 35.Pxx7 Le5 36.Pc6 Ke6 37.Pb4 fxxg3 38.hxxg3 Kd6 39.Pd3 Ke6 40.Pxe5 Kxe5 41.Lc2 Kd4 42.a3 b5 43.f4 Kc4

44.a4 bxxa4 45.Lxxa4 Kd4 46.Kh2 Ke4 47.Kh3 e5 48.Lc2+ Kd5 49.f5 Kd6 50.g4 Ke7 51.Le4 Kf7 52.Kh4 Kg8 53.Kh5 Kh8 54.Kxxh6 Kg8

Na deze zet kwam bij mij het idee op dat de Russische Alla gebruik ging maken van die beroemde Russische techniek waar Napoleon en Hitler dramatisch op stuk gelopen waren: de techniek van de verschroeiende aarde met als achterliggende gedachte een patstelling te creëren. Ik moest niet alleen een matweb construeren maar zwart mocht ook niet pat komen te staan. En dat na drie uur spelen. Uit welke reserves moest ik nu weer putten? Adrenaline, testosteron, doping?

55.f6 Kf8 56.Ld5 e4 57.Lxe4
 Met g5 zou wit mat in zeven hebben (Fritz).

57... Kg8 58.Ld5+ Kf8 59.Kh7 Ke8 60.Kg7 Kd7 61.f7 Kd6 62.La2 Ke5 63.f8D Ke4 64.Df5+ Ke3 65.Lb1 Ke2 66.De5+ Kf3 67.De4+ Kf2 68.Ld3 Kg1 69.Df4 Kg2 70.Le4+ Kh3 71.Kg6 Kh4 72.g5+ Kh3 73.Df1+ Kh4 74.Dh1+ Kg4 75.Df3+ Kh4 76.Df4+ Kh3 77.Lf5+ Kg2 78.Kh5 Kh1 79.Lh3 Kg1 80.Df3 Kh2 81.Dg2#.

U ziet: Een groteske en tragische strijd van een grootvader tegen zijn kleindochter of een wonderbaarlijke chess story tijdens SPA 2014. ■

Partij van het kwartaal

Ivo Timmermans

De redactie van CaissaNieuws heeft mij uitgenodigd om vanaf heden de éénkoppige jury te vormen die de prijs van het kwartaal aanwijst. Een hele eer maar beslist geen gemakkelijke opgave. Het is niet gemakkelijk om te kiezen tussen partijen die zijn ingestuurd om uiteenlopende redenen: soms vanwege kwaliteit (de computer velt hier het harde oordeel) maar ook wel om durf, dramatiek, verrassende wendingen, of gewoon... het resultaat. Het gaat dan ook niet altijd om de beste zetten; wij schakers weten hoe verrukkelijk een onverdiende overwinning smaakt. Naar de partijen!

Ivo Timmermans

■ Peter Doggers: partijen uit Liechtenstein

Peter Doggers verraste in Liechtenstein met een formidabele prestatie. Hij eindigde ongedeeld op de tweede plaats en scoort daarmee een tweede IM-norm met solide spel. Schaakgodin Caissa was hem welgezind maar dat hoort er in zo'n geval bij. Peter schrijft een boeiend verslag waarin hij ingaat op zijn spannendste momenten. Zijn laatste ronderelease was heel overtuigend. De winstpartij tegen de Italiaanse IM Fabio Bruno was een voorbeeldige positionele partij.

Peter Doggers – Fabio Bruno
Liechtenstein, 28 mei 2014

1.e4 c5 2.Pf3 Pc6 3.d4 cxd4
4.Pxd4 Db6 5.Pb3 Pf6
6.Pc3 e6 7.De2 Lb4 8.Ld2

0-0 9.0-0-0 d5 10.e5 Pd7
11.f4 a6 12.Dh5 Pc5
13.Pxc5 Dxc5 14.Ld3 Wit
heeft de opening goed behan-
deld en heeft het initiatief.
Zwart moet snel terug om te
verdedigen, wit is sneller.

14... g6 15.Dh6 Td8 16.h4
Df8 17.Dg5 Le7 18.Dg3 h5
19.Kb1 Dg7 20.Pe2 b5
21.Thg1 Lc5 22.Le3 Le7
23.Pd4 Ruilt de paarden
waarna Peter aanstuurt op
het plan g2-g4.

23... Ld7 24.Pxc6 Lxc6
25.Ld4 Wit heeft groot voor-
deel en zwart moet lijdzaam
toezien.

25... Kf8!? Probeert tijdig weg
te komen uit de gevarenzone.

26.Df2 Ke8 27.g4 hxg4
28.Txg4 Dh6 29.Tdg1 Kd7

30.Lc5 Lxc5 31.Dxc5 Df8
32.Dd4 De7 33.h5! Vanaf
hier gaat het hard.

33... gxh5 34.Tg7 Kc8 35.
Lg6 Volgens Peter is 35.f5!
hier het sterkst.

35... Le8?! Een betere poging
is 35...Da7 maar met of zon-
der dameruיל, wit houdt de
druk vast.

36.Lxh5 Da7 37.Dc3+ Dc7
38.Lxf7 Lxf7 39.Txf7 Dxc3

40.bxc3 Tb8 41.Tg6 Te8
42.Ta7 b4 43.Kb2 a5 44.
Txa5 bxc3+ 45.Kxc3 Kc7
46.Ta6! Tf8 47.Tg7+ Kd8
48.Td6+ Die laatste zetten
moeten goed hebben gemaakt.

1–0

■ Marc Overeem – Jorden van Foreest

Onder de titel ‘Opa doet het deze keer rustig aan’ doet Marc verslag van een frivole remise tegen toptalent Jorden van Foreest in het Hilversum Open. Van Foreest heeft inmiddels een Nederlandse rating van ruim 2500 en snelt naar de top. Er had meer ingezet voor Marc maar de druk van de klok wordt aan het eind merkbaar. Een boeiend gevecht waarbij beide spelers kansen krijgen: wit op winst, zwart op remise. Een goede vechtpartij.

**Marc Overeem –
Jorden van Foreest**
Hilversum, 20 juni 2014

In het voorafgaande nam Marc een pion op a5 mee. Het lijkt erop dat dit beslissend wordt, zeker na Jordens onnauwkeurige 50^e zet. Onderstaand commentaar is gebaseerd op dat van Marc op de website.

50... Tf8? 50... Ta8 51.a6 Ta7
52.Da4±

51.a6 e4 52.dxe4 Txf3
53.Kxf3 Df4+ 54.Ke2 Lc3
Niet 54... Dxe4+ 55.Kxd2
Dxh1 56.a7+–

55.Dc2! Dxc4+ 56.Kf1 h3
57.Tg1? Een directe winst is
er na 57.Th2! Dc8 58.Dd3
Dxa6 59.Dxh3+–

57...Df3? Zwart kon zich hier
redden met het elegante 57...
h2! De voornaamste pointe is
dat, paradoxaal genoeg, de
zwarte h-pion wordt opgeruimd
waardoor eeuwig-schaak-mo-
tieven in de stelling komen.
58.Txc4 h1D+ 59.Tg1
(59.Ke2 De1+ 60.Kf3
[60.Kd3 Df1+ 61.De2 Db1+
62.Dc2 Df1+=] 60...Dh1+=)
59... Dh3+ 60.Ke2 Dh5+
61.Kf1 Dh3+=

58.De2! Df4 59.Dd1 Dxe4
60.f3! Opgelet! 60.a7?? h2–+
verliest nog.

60... Da8 61.De2 Kf7?
62.De4? 62.Tg4! Dxa6 63.
Tf4++– is de knock-out maar
Marc had erg weinig tijd.

62... Dxa6 63.Dd5+ Kg7
64.De5+ Kh7 65.De7+ Een
laatste poging is 65.Kf2! maar
met 1 tegen 50 minuten op
de klok is dat niet verstandig.

65... Kg8 66.De8+ Kg7
67.De7+

½–½

■ Abe Willemsma – Van Dijk

Abe speelt elk jaar mee in Gent,
tijdens de Gentse Fieste, en
tegenstander Bjarne van Dijk
trakteert hem op een feestelijk
torenoffer. Daarvan schrikt
Abe in eerste instantie maar
vervolgens verdedigt hij op

uitmuntende wijze. Een vro-
lijke partij van begin tot einde.
Niet helemaal correct maar
erg onderhoudend voor de
neutrale toeschouwer.

**Abe Willemsma –
Bjarne van Dijk**
Gent, 21 juli 2014

In een Sveshnikov is afgewe-
ken van de gebaande paden.
Abe zal er met zijn hoofd nog
niet bij zijn geweest...

16... Txc2! Maar nu schrok
hij wakker. Ai...

17.Lf1! De beste verdediging.
17.Kxc2? Dh3+ 18.Kg1
Pf3+–+

17... Txf2 18.cxd4 dxe4
19.Pc2 e3 20.Lxe3?! Sterker
is 20.Txe3 om via de derde rij
(veld g3) te verdedigen.

20... Lb7+? 20... Dc6+ 21.d5
Dxc2 22.Lxf2 Dxf2© en
zwart heeft enige compensatie
voor de kwaliteit. De witte
koning staat allesbehalve veilig.

21.Kg1 Lf3 22.Lxf2
Uiteraard. Nu neemt wit het
initiatief over. Abe zat weer
recht overeind.

22... Lxd1 23.Taxd1 Dg4+
24.Lg2 0–0–0?! 25.Tc1 Kb8
26.dxe5 fxe5 27.Txe5 Ld6

28.Pd4! Gaat verder in stijl.

28... Tg8 Op 28...Lxe5 volgt
29.Pc6++–

29.Pc6+ Ka8 30.Lg3 Da4
31.Te7

1–0

■ Hugo van Hengel – Jack Blanchard

Zoals door Hugo aangegeven, was dit een botsing der speelstijlen. Jack, meester in de profylaxe, werd aangepakt op een wijze die de jonge Michael Tal niet zou hebben misstaan. Als Hugo eenmaal *on fire* is, dan wordt er stevig gebeukt. De moord- en vermorzelmodus zogezegd. Een tamelijk correcte offerpartij (hoewel 16.Ld2 eenvoudig wint) en een frisse douche!

Hugo van Hengel – Jack Blanchard

Caïssa intern, 26 aug. 2014

Wie de partijen van Hugo regelmatig volgt, kan niet verbaasd zijn over deze zet. Het paardoffer ligt ook voor de hand, zwart is ver achter in

de ontwikkeling en de witte pionnenwals wordt snel dreigend.

11.Pxe5! Dxe5 12.f4 Da5
13.0–0–0 Lc5 14.e5 Pe4 15.
Pxe4 Lxe4 16.Lxc5 Een smet op de partij is dat 16.Ld2! eenvoudig wint door de dubbelaanval op a5 en e4.

16... Lxh1 17.Lxf7+ Kxf7
18.e6+ Ke8 19.De5 Pa6
Hugo geeft aan dat 19... Ld5 de taaiste verdediging is. Wit moet het studieachtige 20.La3 Tg8 21.c4! vinden waarna de zwarte stelling ineens stort. Niet eenvoudig!

20.Dxg7

1–0

■ De jurykeuze

Het eerste juryoordeel was niet moeilijk. Eén prestatie sprong er bovenuit.

De partij van Marc Overeem is sportief gezien uitstekend, maar Marc houdt wel vaker 2500-spelers op remise. Dat is niet uniek voor hem. Datzelfde geldt voor de overwinning van Hugo van Hengel, geheel in zijn houwdegen-stijl. Hugo speelt deze partijen elk kwartaal, zijn kans komt nog wel. De partij van Abe was vrolijk maar onregelmatig. In de overweging nam ik mee dat je niet te opzichtig de hoofdprijs aan een voorzitter moet uitreiken...

De prestatie van Peter Doggers was de meest verrassende. Na tien jaar wederom een IM-resultaat en er zaten fraaie momenten bij. De partij Peter Doggers – Fabio Bruno was positioneel een prachtige partij, waarbij Peter doortastend speelde. Zwart kwam nooit onder de druk uit. Na die partij kwam de IM-norm serieus in zicht en die partij kies ik tot *Partij van het Kwartaal*. Een soort oeuvre-prijs... ■

De winnaar: Peter Doggers (r)

Aankondiging Eijgenbroodtoernooi

Dit jaar wordt de 28^e editie van ons eigen Eijgenbroodtoernooi gehouden. Dit zesondige weekendtoernooi vindt plaats van vrijdag 24 t/m zondag 26 oktober 2014. We spelen weer in onze eigen locatie: Huize Lydia (Roelof Hartplein 2).

Ook dit jaar zal er geen ratinggrens zijn. Verder wordt er in twee groepen gespeeld:

Groep A: knsb elo 1700 en hoger

Groep B: knsb elo 1800 en lager

We spelen voor het eerst met increment. Het speeltempo bedraagt 1 uur en 35 minuten voor de hele partij, met vanaf het begin 10 seconden increment per zet.

Het inschrijfgeld bedraagt EUR 25. Het totale prijzengeld is in de orde van EUR 1400.

Meer info en inschrijving is te vinden op www.eijgenbrood.nl. Maar je kan je ook op de clubavond aanmelden bij Dennis Breuker, Abe Willemsma of Sander Tigelaar.

VOLG ONS OOK OP TWITTER: @EIJGENBROOD

24 t/m 26 oktober 2014

Eijgenbrood weekendtoernooi

Oplossingen

Studies

(pag. 11)

Studie 1

L. Kubbel, 1928

1.Kd6 Pc1 2.Ld4 2.Kxd7?
Pd3= 2...Ka8! 2... Pb3 3.c6+
Pxd4 4.cxd7 3.Kxd7 Pb3
4.c6 Pa5 5.c7 Pc6!? 6.c8T+!
6.c8D+? Pb8+= 1-0

Studie 2

A. Troitzky, 1910

1.De7+ Kg6 2.Pf8+ Kf5
3.Dh7+! Kf4 4.Dd3! Dreigt
Pg6 4...Dxf8 5.Df1+ 1-0

Studie 3

V. Leik, 1924

1.Pe6+ Kb8 2.Kh7 Tg3
2...Td7 3.Pc5 Te7 4.Kh8
3.Pd8 Th3+ 4.Kg6 Tg3+
5.Kf7 Tf3+ 6.Ke7 Tg3
7.Kf8 Tf3+ 8.Pf7 Tg3
9.Pd6 Tf3+ 10.Ke7 Tg3
11.Kf7 Tf3+ 12.Pf5 Txf5+
13.Kg6 1-0

Studie 4

V. Neidze, 1975

1.De1+ Kh5 1... 2.Dg1+;
1...Kg5 2.De3+ 2.De2+ Lg4
2...Kg6 3.De8+ en 4.Df8+
of De7+ wint de toren.
3.De8+ Kh4 4.De7+ Tg5
5.Ke3 Dreigt 6.Kf4 5...Kh5
6.Dh7#

Combinaties (pag. 17)

1. Wit aan zet wint

Radulski-Ataman, 2002

1.Lxc6 Dxc6 2.Td8. Na
2...Kf7 of 2.Txd8 volgt in
beide gevallen 3.Dxc6. Hier
is sprake van overbelasting
van de toren op c8.

2. Wit aan zet wint

Karasev-Klaman, 1967

1.Te6 Dd8 2.Tg6 Tg8
3.Txf7 Td1+ 4.Kh2 Db8+
5.g3 en de koning loopt rich-
ting de toren uit de schaakjes.
De tweede zet is hier eigenlijk
de lastige sleutelzet, maar die
moet eerst worden voorbereid
door 1.Te6.

3. Zwart aan zet wint

Askelof-Svensson, 1983

1...Te1 2.Txe1 Dg1+
3.Kxg1 Txe1. De witte ko-
ning wordt door het dame-
offer als een magneet naar
het matnet gesleept.

4. Zwart aan zet wint

Gygli-Hennenberger, 1941

1...Pe2+ 2.Kh1 Dxc4
3.hxc4 Th5+ 4.gxh5 Th4
mat. Zoals Hertan in zijn
boek mooi omschrijft, is dit
een achterste-rij-mat maar
dan 90° gedraaid. Natuurlijk
hoeft wit de dame niet te ne-
men, maar dat de partij dan
verloren is, zal duidelijk zijn.

5. Zwart aan zet wint

Netto-Abente, 1983

1...Te1+ 2.Kg2 Tg1+
3.Kxg1 De1+ 4.Kg2 Df1+
5.Kxf1 Lxh3+ 6.Kg1 Te1
mat. Twee zware stukken
geven om met de loper op h3
schaak te geven... wie zou
hier niet van glunderen.

6. Wit aan zet wint

Rada-Kostal, 1942

1. Txb2... Toch! 1...Txb2
2.Dd4 De5 3.Te1 en de
dame is overbelast. Een
prachtig voorbeeld van een
efficiënte kruispenning.